

АНАЛІЗ СТАНУ ТА ДИНАМІКА ВИРОБНИЧОГО ТРАВМАТИЗМУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ДЕРЕВООБРОБНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ В УКРАЇНІ

*Качинська Н. Ф., ст. викл. (каф. ОППЦБ КПІ ім. Ігоря Сікорського);
Очеретяна О. В., студ. (гр. УЕ-61, ФММ КПІ ім. Ігоря Сікорського)*

Анотація. У статті розглядається стан виробничого травматизму на деревообробних підприємствах України. Наведено результати дослідження динаміки кількості потерпілих від нещасних випадків, виробничого травматизму та кількості загиблих за 2016-2018 роки, розрахований темп приросту та проведено кореляційно-регресійний аналіз. Наведено порівняння загального рівня травматизму в Україні та в деревообробній промисловості. Запропоновано заходи для зменшення кількості потерпілих від виробничого травматизму на підприємствах досліджуваної галузі.

Ключові слова: нещасний випадок, виробничий травматизм, деревообробні підприємства, безпечні умови праці.

Abstract. The article deals with the state of occupational injuries at the woodworking enterprises of Ukraine. The results of the study of the dynamics of the number of casualties, industrial injuries and the number of deaths in 2016-2018 are given, the growth rate is calculated and correlation-regression analysis is performed. The comparison of the general level of injury in Ukraine and in the wood processing industry is given. Measures to reduce the number of victims of occupational injuries at the enterprises of the studied branch are proposed.

Keywords: accident, occupational injuries, woodworking enterprises, safe working conditions.

Вступ. Згідно з Законом України «Про охорону праці» [1] роботодавець зобов'язується забезпечувати працівникам належні умови, проводити комплексні заходи щодо досягнення встановлених нормативів безпеки, гігієни праці та запобігати випадкам виробничого травматизму чи професійних захворювань. Попри це, щороку в Україні налічується більше 5 тисяч потерпілих від нещасних випадків на виробництві, з яких частина трапляється на деревообробних підприємствах.

Аналіз стану питання. У вітчизняній та зарубіжній літературі є достатньо інформації про загальні причини виробничого травматизму та основні рекомендації для його запобігання, однак травматизм в окремих галузях (зокрема деревообробній) є мало дослідженим, потребує аналізу динаміки та виявлення закономірностей його зростання чи зниження.

Мета роботи: провести аналіз стану виробничого травматизму на деревообробних підприємствах в Україні та запропонувати шляхи зниження кількості нещасних випадків в досліджуваній галузі.

Методики, матеріали і результати досліджень. Підприємства

деревообробної промисловості здійснюють оброблення та перероблення деревини. Для цієї галузі характерним є високий рівень механізації, використання верстатів з ріжучими інструментами, часто конвеєрна система праці. На деревообробних підприємствах підвищений рівень небезпеки для здоров'я працюючих не лише через можливий травматизм, а і через шкідливі виробничі фактори: шум, вібрацію від роботи обладнання, забруднення повітря пилом деревини та хімічними речовинами, що входять до складу смол, лаків, фарб та клеїв [2].

Згідно з Класифікатором видів економічної діяльності (далі – КВЕД) деревообробні підприємства належать до розділу 16 - Оброблення деревини та виготовлення виробів з деревини та корка, крім меблів; виготовлення виробів із соломки та рослинних матеріалів для плетіння.

Кількість потерпілих від нещасних випадків, зокрема пов'язаних з виробництвом, на підприємствах розділу 16 за КВЕД наведено в табл.1 [3-5].

Таблиця 1

Кількість нещасних випадків на деревообробних підприємствах України

Категорія	Рік	Кількість потерпілих від нещасних випадків, які призвели до втрати працездатності на 1 робочий день чи більше, та від нещасних випадків зі смертельним наслідком, осіб				Кількість днів непрацездатності	Темп приросту (кількості усього потерпілих)	
		усього	у тому числі				2016-2018	2017-2018
			жінок	дітей до 18 років	у стані сп'яніння			
Нещасні випадки (всього)	2016	47	5	-	2	2678	+44,68%	+13,33%
	2017	60	9	-	-	4590		
	2018	68	13	-	5	4368		
З них: пов'язані з виробництвом	2016	38	5	-	2	2581	+60,52%	+17,30%
	2017	52	9	-	-	4492		
	2018	61	12	-	5	4 343		

Згідно з даними таблиці 1, протягом 2016-2018 років кількість потерпілих від нещасних випадків постійно зростала. За аналізований період їхня кількість збільшилася на 44,68%. Усі нещасні випадки можна розділити на ті, що безпосередньо пов'язані з виробництвом та ті, які не є виробничими. Кількість потерпілих під час виробництва збільшилася на 60,52%. У 2016 році частка таких випадків становила 80,85%, а у 2018 році - 89,7%.

Варто звернути увагу, що приблизно п'ята частина потерпілих – це жінки. Для глибшого аналізу потрібно аналізувати статеву структуру працівників деревообробної промисловості, але можемо припустити, що кількість чоловіків на виробництві більша, ніж жінок, а дітей до 18 років немає, так як робота в деревообробному цеху класифікується як важка фізична (пов'язана з переміщенням, перенесенням значних вантажів та великим фізичним

напруженням) [6].

Також доцільно розглянути смертність від нещасних випадків на виробництві (табл.2) [3-5].

Таблиця 2

Кількість загиблих від травматизму на деревообробних підприємствах України

Рік	Усього загиблих	З них			Темп приросту (кількості загиблих)	
		жінок	Дітей до 18 років	у стані сп'яніння	2016-2018	2017-2018
2016	6	-	-	-	+ 100 %	+ 50 %
2017	8	-	-	-		
2018	12	1	-	1		

Кількість смертельних нещасних випадків за аналізований період зросла вдвічі. По відношенню до загальної кількості нещасних випадків, смертельних було 12,76% у 2016 році та 17,65% у 2018 році. Тобто кількість загиблих від травматизму збільшилася як в абсолютних, так і в відносних значеннях. Варто звернути увагу, що за три роки стався лише один смертельний випадок в стані алкогольного сп'яніння.

Для простеження тенденції росту кількості потерпілих за трьома категоріями на основі даних табл.1-2 побудовано діаграму (рис.1). Також за допомогою кореляційно-регресійного аналізу стало можливим зробити прогноз щодо кількості потерпілих на два майбутніх періоди.

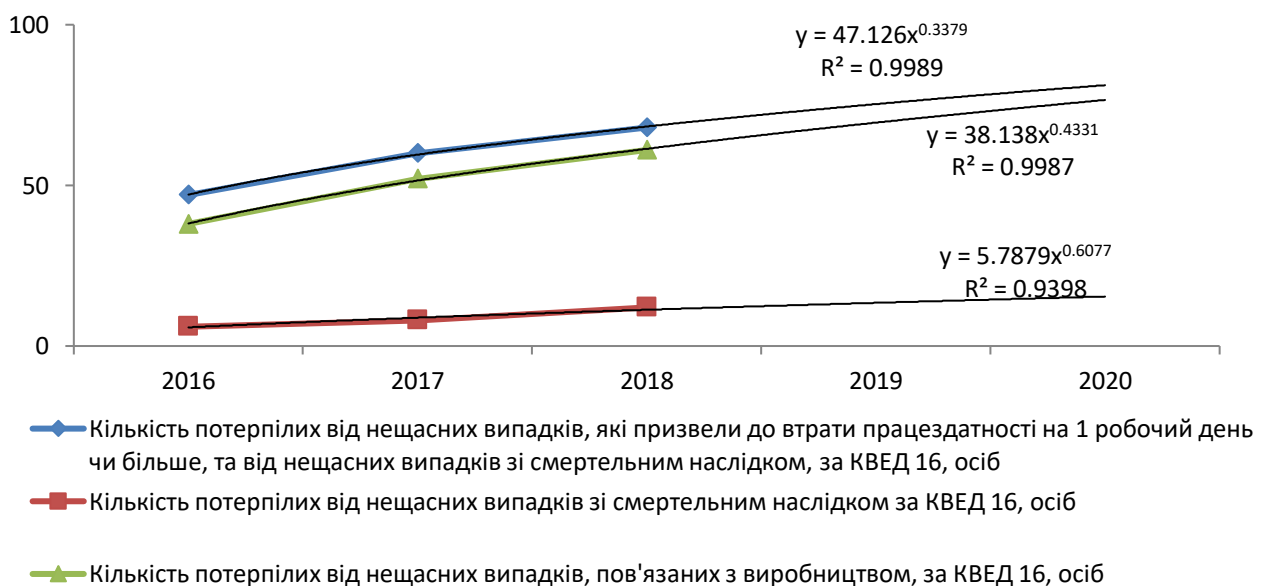

Рис. 1. Динаміка загального травматизму на деревообробних підприємствах України

Проведений аналіз рівня травматизму на деревообробних підприємствах показав негативну тенденцію до збільшення таких випадків. Однак, для

розробки ефективних заходів запобігання травматизму потрібно з'ясувати його причини. Проведемо аналіз кількості нещасних випадків на всіх підприємствах України (табл.3), щоб з'ясувати чи це проблема державної системи охорони праці чи галузевої [3-5].

Таблиця 3

Кількість нещасних випадків на всіх підприємствах України

Категорія	Рік			Темп приросту	
	2016	2017	2018	2016-2018	2017-2018
Кількість потерпілих від нещасних випадків	5815	5680	5424	- 6,72%	- 4,50%
з них:					
- зі смертельним наслідком	879	780	775	- 11,83%	- 0,64%
- пов'язані з виробництвом	4429	4400	3893	- 12,10%	- 11,52%

Згідно з даними таблиці 3, кількість потерпілих від травматизму на виробничих підприємствах України за аналізований період зменшилася на 6,72%, а це 391 нещасний випадок. Частка потерпілих від нещасних випадків, безпосередньо пов'язаних з виробництвом, становить 76,16% у 2016 році та 71,77% у 2018 році. Також зменшується кількість смертельного травматизму – на 11,83% за аналізований період. Тенденцію до зменшення кількості нещасних випадків та прогноз на 2 періоди вперед відображено на рис.2.

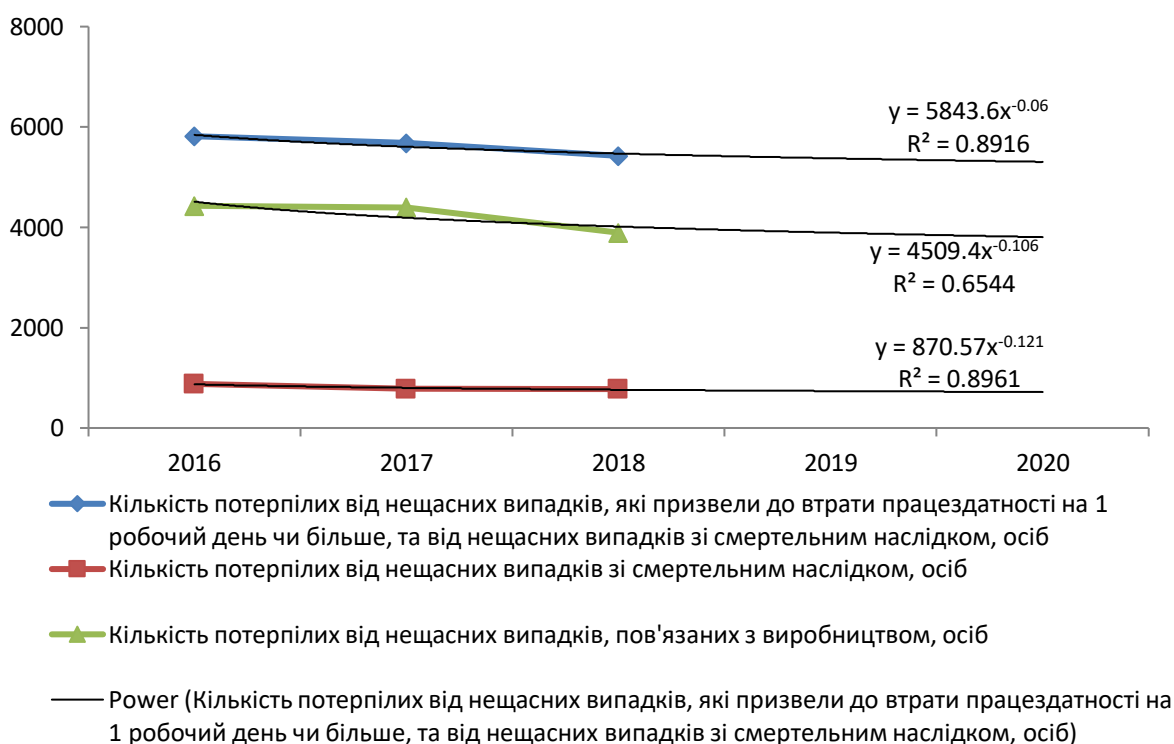

Рис. 2. Динаміка загального травматизму на підприємствах України

Зіставивши результати аналізу виробничого травматизму в промисловості в цілому та зокрема в деревообробній галузі, можемо зробити висновок, що

заходи з охорони праці, які позитивно працюють на більшість виробничих підприємств України не є дієвими, або мають слабку дію в деревообробній галузі. Також це можна пояснити тим, що саме на деревообробних підприємствах досі бракує сучасних засобів механізації чи навіть автоматизації, значна частка роботи взагалі виконується вручну.

Висновок. На основі аналізу даних статистичних збірників «Травматизм на виробництві в Україні» за 2016-2018 роки виділено основні тенденції збільшення випадків травматизму на деревообробних підприємствах на фоні загального зменшення таких випадків на інших виробничих підприємствах України. Саме тому, задля зменшення та уникнення нещасних випадків і підвищення рівня безпеки на підприємствах деревообробної промисловості, роботодавці мають зробити системний аналіз наявної системи управління охороною праці, забезпечивши її ефективне функціонування; не допускати до виробничих процесів працівників в стані алкогольного сп'яніння; вчасно оновлювати технічну базу; удосконалювати систему безпеки виробництва, зокрема, запобіжні пристрої ріжучих предметів; забезпечувати працівників відповідним спецодягом та засобами індивідуального захисту; регулювати режим роботи для працівників, що виконують важку фізичну роботу; встановити сувору трудову дисципліну; контроль за дотриманням працівниками вимог та нормативно-правових актів з охорони праці.

Література

1. Закон України «Про охорону праці» [Електронний ресурс]. –URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12>
2. Кіндрат Р.Я. Екологічні аспекти управління виробничими ресурсами на деревообробних підприємствах / Р.Я. Кіндрат // Наук. вісник Укр. держ. лісотех. ун-ту України: зб. наук.-техн. праць. – 2005. – Вип. 15.6. – С. 366-371
3. Державна служба статистики України «Травматизм на виробництві в Україні у 2016 році». Статистичний збірник України [Електронний ресурс]. – URL: https://ukrstat.org/en/druk/publicat/kat_u/2016/zb/05/zb_tv_2016.pdf
4. Державна служба статистики України «Травматизм на виробництві в Україні у 2017 році». Статистичний збірник України [Електронний ресурс]. – URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/05/zb_tv_2017.pdf
5. Державна служба статистики України «Травматизм на виробництві в Україні у 2018 році». Статистичний збірник [Електронний ресурс]. – URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2007/oz_rik/oz_u/travm_na_vyr_18.xls
6. Постанова Міністерства охорони здоров'я України та головного державного санітарного лікаря України «Санітарні норми мікроклімату виробничих приміщень ДСН 3.3.6.042-99» [Електронний ресурс]. –URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va042282-99>